

!!!

Hva er en varig og rettferdig fred? Hambro diskuterer dette spørsmålet i sin bok "How to win the peace". Han påviser forskjellen mellom fredsoverenskomst og fredstilstand - den første må være rettferdig for at den siste kan bli varig. Spørsmålet om hva som er en rettferdig fred etter denne mest ødeleggende av alle kriger er imidlertid meget vanskelig og vil ta tid å utrede. Ekspertene på de forskjellige områder og fra mange land må få høve til å redogjøre for de forskjellige folks, staters og stenders interesser, og de enkelte individers krav på sikkerhet og personlig frihet. Klarhjerte og varmhjerte statsmenn må prøve å samarbeide alle disse ønsker og krav, koordinere dem til en mest mulig rettferdig fredsavtale med en rettferdig straff for krigshissere, landforredere og alle dem som har vist grusomhet under krigen, slik at det virker avskrekkende for fremtiden. Men dermed er ikke fredstilstand inntrådt. Hva forstås med "fredstilstand"? En må være klar over at livet er en kamp, menneskene er forskjellig av lynne og anskuelser, både som individer og som nasjoner. Og livet består i å arbeide for å utnytte alle muligheter, fremme sine ønsker og søke å nå deres mål i kamp for det en synes er rett. Er da fred mulig på jorden? Er den ikke jevngrad med stillstand og død?

Her er det feiltenkningensetter inn hos mange mennesker. De ser i ikke klart forskjellen mellom fredelig konkurranse nasjoner og individer mellom og krig med anvendelse av våpenmakt og alle slags uærlige midler, det vil si tilbakefall til den neverett som for århundrer siden er avskaffet mellom individer. Enhver forbryter blir grepet av politiet, uskadeliggjort og straffet. Det står ingen glans om ham og hans gjerning.

Men hvis et folk med eller mot sin vilje blir trukket inn i krig, blir alle unge menn soldater, og som soldater er det deres plikt å gjøre seg skyldig i alle de forbrytelser som de avskyr og forakter i fredstid, men som nu blir kalt heltegjerninger. Det er denne mentalitet vi må bort fra, hvis det skal bli en varig fredstilstand. Og det skulle vel ikke være umulig ved en planmessig oppdragelse til kamp mot neverettens mentalitet.

URU I ROMANIA

Romania er en av Tysklands viktigste allierte i denne krigen. De troppekontingenter som dette land har stillet til disposisjon i det såkalte kørstog mot øst er ganske betydelige. De romanske armeene erobret med tysk støtte Bessarabia og Transnistria (den del av Sør-ukraina som ligger mellom Dnjestr og Bug). De erobret Odessa, kjempet til med erobringen av Krim og deltok senere i framrykkingen i Kaukasus. Utenom Italia er det ingen av de europeiske nasjoner som står på Tysklands side som har gjort så stor militær innsats på østfronten, eller satt så meget inn på tysk seier, som Romania. Så meget merkeligere er det derfor når man nu hører at rumenerne, i likhet med hva ungarerne allerede har gjort tidligere, begynner å trekke sine tropper vekk fra Russland. Hyltetstjenesten fra Bukarest er ikke særlig fyldestgjørende, men et og annet kommer jo fram om dette landet som er så viktig for Tyskland, spesielt på grunn av oljen. Man taler således om en påbegynt evakuering av Bessarabia og Transnistria, sannsynligvis som en følge av den seirrike russiske framgang mot vest. Det er videre kommet rapport om rømmingen av Odessa, en by som det kostet rumenerne atskillig å okkupere, og en kan gå ut fra at denne by skulle være en av hovedbeløningene for Romanias deltakelse i krigen. Det berettes om en stadig mere omfattende defaitistisk stemning i landet, om rådvilhet innen ledelsen av den krigstrette nasjon, om separاتفredsforhandlinger og forsøk på å komme fra det etterhånden besværlige våpenbrønskap med tyskerne. Man har til og med fått høre at Romania jo fører "sin egen krig" og derfor skulle kunne løse seg fra broderfavnen. Hva som er sant i disse rykter er det vanskelig å bedømme. Men situasjonen er nå slik at rumenerne gjerne løste seg fra

alliansen, akkurat som Tysklands øvrige allierte.

Italias kapitulasjon gjorde et meget dypt inntrykk i Romania, så dypt at man til og med så snart begynte ^{å tenke} på å følge eksemplet. Den tyske okkupasjonen av Norditalia knekket imidlertid hurtig slike forhåpninger. Som i Italia hadde man allerede tyskerne innenfor sine grenser, og eventuelle utbrytningstendenser ville fra det hold øyeblikkelig bli besvart med totalokkupasjon.

Urten i Romania over at de russiske armeer stadig nærmer seg og over en alliert Balkaninvasjon må imidlertid være minst like sterk og berettiget. Den knuser håpet om opprettelsen av et Stor-Romania, støttet på Tyskland, og den øker frykten for å miste alt hva man har sett å rive til seg med så store offer. En sveitsisk avis uttrykte for noen tid siden en interessant formodning i dette spørsmål. Det var National-Zeitung i Basel som skrev at både Ungarn og Romania trues av de framrykkende russene og den kommende allierte invasjon. Væstnok synes Ungarn ved sin beliggenhet mere beskyttet, men det må på den andre siden regne med muligheten av at rumenske tropper under kapitulasjonsvillige ledere forener seg med de allierte for å okkupere og gjenerobre Transylvania. Dette er absolutt ikke usansynlig. Den transylvanske stridsaksen har bare kunnet begraves så lenge Tyskland nekter å holde sitt alliansesystem samordnet. Når det ikke lenger er tilfelle, kunne den snart komme fram i gjen og tiden til å øke det kaossom balkanstatene formodentlig blir trukket inn i under invasjonstiden.

ENGLAND AKTER Å FORETA EN STOR SJØFARTSNASJON.

Britisk sjøfart må i etterkrigstiden tas hånd om av folk som virkelig har evnen til det, og den må ikke paralyseres gjennom statskontroll, skriver ordføreren i The General Council of Shipping, Philip Runciman, i Lloyds Lists annual Review.

Han siterer fra regjeringens hvitbok: "Englands handelsflåte må opprettholde en tilstrekkelig størrelse og den høyeste effektivitet." - "Tilstrekkelig størrelse", skriver Runciman, "må bety en tilstrekkelig tonnasje for Englands import- og eksportbehov". Han fortsetter: "Om vi ikke like høyrestet som f. eks. våre amerikanske venner har talt for vår egen sak, beror dette på at vi gikk ut fra at våre venner og allierte visste og innså at en stor handelsflåte er et livsvilkår for England. England har til hensikt å foreta en stor sjøfartsnasjon. Vi må være det. Det vil kreves en handelsflåte på minst 16 millioner bruttotonn for å få fraktet den nødvendige import og for å opprettholde og utvide vår eksporthandel. Uten den vil vi synke ned til å bli en makt av tiende rang.

Britiske redere hater subsidietanken, for med subsidiene følger statskontrollen. Alt våre redere forlanger av regjeringen er beskyttelse mot illoyal konkurranse.

Det er min mening at Storbritannia ikke bør ha en mindre andel av verdenshandelsflåten enn hva vi hadde før krigen."

NYHETENE FRA LONDON TORSDAG KL. 16,30 :

Russisk gjennombrudd på Leningradfronten. Fra Leningradfronten blir det meldt om glimrende framgang for de russiske tropper. De tropper som rykker fram fra Oranienbaum ved Finskebukten har brutt igjennom de tyske stillingene til en dybde av fra 12 til 20 km over en front som nå er over 40 km bred. Blant de tattbeholdte steder som er befrikket under framrykkingen er Peterhof, tsarens gamle residens, Ropsja som er et viktig knutepunkt litt over 20 km sørøst for Oranienbaum, og Krassnoje Selo som tyskerne hadde bygget ut til en kraftig festning.

Hovgorod gjenerobret. For en halv time siden kom det et særkommunikat fra marskalk Stalin der det ble meldt at Hovgorod i den nordlige enden av Innsjøen er erobret, og at det vil bli avfyrt søiersalver i Moskva i

lyeld. Erobringen av Mosgorod øker truslen mot de tyske tropper som fr. svarer seg sør og sørvest for Leningrad. Meldinger fra fronten i dag går ut på at det smale flodflige bruholde mellom Oranienbaum og Leningrad er avskåret og tyskerne blir utslettet i dette område. Ved Pulkovo sør for Leningrad har russerne foretatt et nytt framskritt. Gåse hær har de rykket fram 20 km. Den nye russiske dobbeltoffensiven syd for Oranienbaum og på Volkovfronten understøttes meget kraftig av tiårtilleriet på Kronstad. Hvis veldige kanoner bombarderer de tyske stillinger inne på fastlandet. Russiske marinesoldater og det røde flyvåpen har virket del i kampene. I løpet av de siste fem døgn har tyskerne holdt 20.000 falne på Leningradfronten og det er tatt over 1000 fanger (og en mengde krigsmateriell). Leningrad blir ikke lenger bombardert av de svære tyske kanonene. Blant det bytte som er tatt er også 36 langtrekkende kanoner som i de siste måneder har bombardert byen. Reuters korrespondent melder at de svære tyske kanonene i dag ble trukket gjennom Leningrads gater, fulgt av en lang rekke tyske fanger. Samtidig dro russiske tropper på marsj den andre veien, mot fronten, og ble tiljublet av begejstrende menneskemasser.

Tyskernes nederlag på Leningradfronten skjedde et stort feilgrep som skriver seg helt fra felttogets begynnelse. Da de tok benveien til Leningrad, lot de en stripe land igjen ved Flinskobukta, og her satte russerne seg fast og befestet hele terrenget. Fra dette område kunne de så rykke frem.

Leningradoffensiven åpnet med den voldsamste artilleriild som noen sinde har forekommet på østfronten. General Govorof som leder offensiven gjorde bruk av samme tak tikk som general Montgomery ved El Alamein. Ildspruten sto i kjempemessige høyder over de tyske skytargravene.

Paul Winterton skriver at tyskerne har lidt et kolossalt nederlag ved Leningrad. Befestede stillinger av uhørt styrke som tyskerne har holdt i to år er knust eller omgått. Leningrad er ikke lenger i frontlinjen. General Govorof har brutt igjennom to av tyskernes forsvarsbeltet sydvest for Leningrad og stormet festninger som tyskerne anser for praktisk talt ubrottbare. Korrespondenten skriver videre at Leningradoffensiven ikke bare har til formål å vinne en avgjørende seier i dette område. Offensiven er av stor viktighet også for kampene i de andre frontavsnitt. Den føres nemlig med en slik lyngde at den ikke bare binder store tyske styrker, men tyskerne vil bli tvunget til å sende forsterkninger nordover.

Nord for Leningrad er det kommet til åkerne sammenstøt på det Karlske nes.

Om kampene innenfor den gamle polske grense blir det meldt at general Vatutin nå nærmer seg Rowno fra øst. Den annen kolonne som rykker mot byen fra sør står nå 27 km borte. Ungarske tropper er kastet inn i kampene på denne front. I den vestlige delen av Kievframspringet har russerne inntatt Gosjlsja på hovedveien til Rowno, 20 km øst for byen, som altså trues fra nord, nordøst og øst.

Mellom Vinnitsa og Uman har russerne kastet tilbake et voldsam tysk angrep med panser- og infanteristyrker. Tyskerne hadde store tap. (Rettel fra forrige nr.: Den viktige byen Tultsjin som ble erobret tirsdag ligger også mellom Vinnitsa og Uman.)

Sovjets øverste råd har utdelt 27 medaljer til friskarer på den estniske front.

BBC's militære medarbeider skriver at tyskerne er fullt klar over at de sydlige vasallstaters holdning er helt avhengig av hvorvidt det lykkes russerne å trenge over Bug til den rumenske grense. akkurat som framgangen i nord vil være avgjørende for Finlandes holdning.

Sørfronten. Britiske tropper fra den 5te arme har utvidet sine bruholde på nordsiden av Gariglianoelvas nedre løp, og fortsetter framrykkingen tross hard motstand. De har erobret 3 landsbyer som alle ligger på en strekning av 16 km fra elvemunningen. Et slag raser 3 km fra munningen av Garigliano. Foruten de styrker som satte over Garigliano mandag

natt ble en annen styrke landsatt ved elvemunningen. Amerikanske styrker forbereder seg på generalstormen på Cassino som ligger under alliert artilleriild. Lenge inne i landet har franske tropper tatt 500 fanger i løpet av 6 dager. Fra den 8de armers front blir det meldt om god framgang. Slags nye høyder er tatt.

Tyske flyplasser i Roma-området er blitt angrepet av allierte fly, 3 andre flyplasser er også angrepet, samt jernbaneknutepunkter og skipsfarer utenfor den delmøriske kyst. Videre var tyske stillinger på den 5te armers front gjensidig for angrep degn lang.

Times skriver at de fanger som englemerne har tatt på den annen side av Garigliano for det meste besto av ganske unge gutter. Det blir meldt at tyskerne ikke er villige til å overgi seg.

I Jugoslavia har friskarone tilføyet tyskerne tap under kamper i forskjellige frontavsnitt. 300 tyskere er falt i et slag i Herzegovina og et lignende antall i midt-Bosnia. 400 falt i et slag i nærheten av Ljubljana i Slovenia. I Vest-Bosnia blir det meldt om vedvarende kamper. Det blir meldt om nytt brudd på jernbanen Beograd-Zagreb.

Eden uttalte i Underhuset i dag at det er godt håp om at motsetningsforholdet mellom de to grupper geriljastyrker i Греkenland nå ville bli bilagt.

News Chronicle skriver om situasjonen i Romania at det er tre problemer som er i forgrunnen: Tyskernes trusel om å puste nytt liv i Jerngarden hvis ikke opinjonen mot Antonescu stanses; Det annet problem er den røde hærs framrykking som truer med å gjøre Romania til slagmark. Det tredje problem er Romanias forhold til Ungarn som er spent på grunn av striden om Transsylvania. Avisen slutter slik: Aldri har man ønsket fred slik som nå i Romania, men ingen har mot til å stå ved det. Dette kan skyldes frykt for å bli upurt etterpå: hvorfor begynte du denne krigen.

Spanias holdning. Eden opplyste i Underhuset i dag at han har gjort meget kraftige forestillinger overfor den spanske regjering i anledning av at spanske soldater fra den oppløste "Bla divisjon" nå deltok som frivillige på østfronten i den såkalte "Spanske legion". Det var ikke forenlig med sann nøytralitet, og ville få virkninger på forholdet mellom de to land under og etter krigen. Likeledes hadde den britiske regjering kraftig støttet den italienske regjeringens krav om utlevering av italienske skip som lå beslaglagt i spanske havner.

Times skriver at spørsmålet om den "Bla divisjon" i fjor høst var blitt forelagt for general Franco, og den spanske regjering kungjorde senere at divisjonen var trukket tilbake. Times skriver videre at dette ikke er det eneste tilfelle hvor Spania har gjort seg skyldig i unøytral holdning. Det er blitt gjort forsøk på sabotasjehandling i Gibraltar og det har vært plassert halvvedsmaskiner i appelsinbåter som var bestemt for Storbritannia.

Sjøkrigen. Et stort tysk skip er senket i Kanalen. Senkingen fant sted etter en heftig artilleriduell med de tyske batterier på franskekysten. Kampen varte fra kl. 5 til 8 i morges.

Franske undervannsbåter har senket to tyske skip utenfor franskekysten. En annen undervannsbåt savnes og må ansees som tapt.

Assuransopprenten for reisner mellom Storbritannia og USA og til Nordafrika er nå nedslutt.

Frankrike. I nærheten av Toulon ble i går et tog avsporet. 25 personer ble drept og 50 såret. I Haute-Marne-distriktet er 300 jernbanevogner med kruit sprengt i luften. Et annet tog ble avsporet mellom Toulouse og Narbonne. 2 tyske offiserer og 17 menige ble drept. Det er portforbud fra kl. 8 i Lyon og Marseilles på grunn av at enni flere tyske soldater er blitt drept.